

บทที่ 5

การศึกษาเปรียบเทียบการมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยพิจารณาจากปัจจัยทางค่านิยมและจิตวิทยา

การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรระหว่าง
เขตเมืองกับเขตชนบทที่มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความแตกต่างในทัศนคติและความมุ่งหวังของ
บิดาซึ่งอาศัยอยู่ในเขตที่มีความแตกต่างกันในลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตวิทยา
ว่าจะมีผลทำให้ทัศนคติหรือความคาดหวังในการศึกษาของบุตรแตกต่างกันด้วยหรือไม่ ปัจจัย
ทางสังคมนั้นมี อาทิเช่น ระดับการศึกษาของบิดา ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของเขต
ที่อยู่อาศัย คือ เมืองและชนบท โอกาสที่แตกต่างกันในการรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหว
และความเป็นไปของสังคมและวิทยาการปัจจุบัน ตลอดจนโอกาสที่จะได้มีการติดต่อกับสังคม
ภายนอกถิ่นฐาน อิทธิพลของสื่อสารมวลชนที่มีต่อทัศนคติหรือความคาดหวังในเรื่องการศึกษา
ของบุตรของบิดาในเขตเปรียบเทียบทั้งสองเขตดังกล่าว จะยังผลทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับ
การศึกษาของบุตรของบิดาในเขตเมืองและเขตชนบทแตกต่างกันหรือไม่ประการใด

1. การศึกษาของบิดา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล
Warner และ Abegglen กล่าวว่า การศึกษาเป็นวิธีทางที่สำคัญที่สุดที่จะนำชีวิตไปสู่
ความสำเร็จ ไปสู่ตำแหน่งแห่งอำนาจและเกียรติยศ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำรง
ชีวิตอยู่ท่ามกลางการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมเมือง การศึกษา

¹ Bernard Barber, Social Stratification, p. 396.

เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพที่ได้รับผลตอบแทนสูงและสามารถปรับปรุงสถานภาพทางสังคมของคนให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นบิดามารดาที่ต้องการเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่บุตรตนจึงมักจะมองเห็นว่าการให้การศึกษาแก่บุตรเป็นบันไดก้าวแรกที่จำเป็นต่อการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตของบุตร¹ และจากผลการวิจัยของผู้ที่เคยทำการวิจัยไว้แล้ว ปรากฏผลว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาของบุตร กล่าวคือ บิดามารดาที่มีการศึกษาสูง บุตรก็จะได้รับการศึกษาในระดับสูงด้วย² ดังนั้นจึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาว่าบิดาที่มีระดับการศึกษาเดียวกันหรือแตกต่างกันและอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันคือ เมือง และชนบทว่าจะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรแตกต่างกันด้วยหรือไม่ ประการใด

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า บิดาในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าบิดาในเขตชนบท กล่าวคือ บิดาที่ไม่มีการศึกษาในเขตเมืองมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 31.1 ต้องการให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถร้อยละ 29.1 แต่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาเพียงร้อยละ 7.8 ในขณะที่บิดาที่ไม่มีการศึกษาในเขตชนบทต้องการให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 71.4 มีบิดาที่ต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ 15.6 เท่านั้น

สำหรับบิดาที่มีการศึกษาระดับประถมปีที่ 4 - 6 ในเขตเมืองร้อยละ 49.3

¹Prasert Yamklinfung, A Study of the Needs and Problem of Children and Youth in Four Slums in Bangkok, (Bangkok: Kurusapha Ladproa Press, 1973), p. 67.

²Elder, "Family Structure and Education attainment," p. 85.

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร
จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับ การศึกษา ของบิดา	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					
	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ขึ้นไป	เท่าที่ สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม
<u>เขตเมือง</u>						
ไม่ได้รับการศึกษา	7.8	31.1	29.1	27.2	4.9	20.0(103)
ประถม 1 - 3	*ก	36.0	28.0	24.0	*ก	4.8(25)
ประถม 4 - 6	9.5	49.3	24.6	14.2	2.4	41.0(211)
ประถม 7 ขึ้นไป	*ก	57.6	33.5	6.5	*ก	33.0(170)
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	0	*ก	*ก	*ก	0	1.2(6)
รวม	6.0 (31)	47.4 (244)	28.9 (149)	15.0 (77)	2.7 (14)	100.0 (515)
<u>เขตชนบท</u>						
ไม่ได้รับการศึกษา	71.4	15.6	*ก	7.8	*ก	22.1(77)
ประถม 1 - 3	75.5	20.7	*ก	*ก	0	15.2(53)
ประถม 4 - 6	55.2	30.6	9.3	3.3	*ก	52.6(183)
ประถม 7 ขึ้นไป	*ก	67.9	*ก	*ก	0	8.1(28)
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	*ก	0	*ก	*ก	*ก	2.0(7)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

*ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

ต้องการให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 24.6 ต้องการให้บุตรเรียนไ้ตามความสามารถ เพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น ที่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนบิดาที่มีการศึกษาในระดับเดียวกันในเขตชนบทต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 55.2 และต้องการให้บุตรเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 30.6 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพความเป็นเมืองที่เป็นศูนย์รวมทางค่านววิชาการต่าง ๆ การจะเข้ารับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ย่อมทำได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากเขตชนบทที่ค่อนข้างเผชิญกับการขาดแคลนสถานศึกษา ถ้าบิดาคงใจต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา ก็ต้องส่งบุตรไปศึกษาในเขตเมือง ซึ่งต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้นบิดาในเขตชนบทส่วนใหญ่ จึงมีความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรแค่ชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนมาก ประกอบกับสภาพความเป็นอยู่และอาชีพซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้ก็สามารถทำได้

ส่วนบิดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 ขึ้นไป ในเขตเมืองต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 57.6 ต้องการให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ ร้อยละ 33.5 ในขณะที่บิดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 ขึ้นไป ในชนบทต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 67.9 และต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 7.1 เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะบิดาที่มีการศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะในเขตชนบทบิดาที่มีการศึกษาดีจะประกอบอาชีพที่มีเกียรติ เช่น อาชีพรับราชการ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถ บิดาเหล่านี้อาจจะมุ่งหวังให้บุตรได้ประกอบอาชีพเดียวกับตน และอาชีพที่มีเกียรติจะต้องขึ้นกับการศึกษาด้วย ส่วนในเขตเมืองนั้นบิดาส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญของการศึกษาอยู่แล้วจึงมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับสูง และขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้บุตรเรียนได้เท่าที่จะสามารถตามสภาวะสังคมยุคใหม่ด้วย

จะเห็นว่าบิดาในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ในขณะที่บิดาในเขตชนบทส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในชนบทบิดาต้องการให้บุตรออกมาช่วยทำงานด้านเกษตรกรรม ยกเว้นบิดาที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 7 ขึ้นไปในชนบทต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา

ขึ้นไปเช่นเดียวกับบิดาที่มีการศึกษาระดับเดียวกันในเขตเมือง และบิดาในเขตเมืองเปิด โอกาสให้บุตรได้ศึกษาเล่าเรียนตามความสามารถของตนด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ บิดาที่อยู่ใน เขตชนบท เคยพบเห็นว่าคนที่มีการศึกษาคือ ท่านั้นที่จะสามารถเลือกทำงานที่มี เกียรติมีคนนับถือได้ บิดาเหล่านี้จึงต้องการให้บุตรมีการศึกษาสูง ส่วนบิดาในเขตเมือง นั้นอาจจะมองเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษานั้น เป็นเรื่องธรรมดาและบุตรควรเรียนไป เท่าที่ความสามารถของบุตรมีอยู่

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดาในแต่ละเขต พบว่าความมุ่งหวังของ บิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนี้จะแปรไปตามระดับการศึกษาของบิดาเอง กล่าวคือใน เขตเมืองบิดาที่มีการศึกษาสูงจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในอัตราร้อยละที่สูงกว่าบิดาที่ มีการศึกษาระดับอื่นและบิดาเหล่านี้จะเปิดโอกาสให้บุตรเรียนได้เท่าที่สามารถมากกว่าบิดา ที่มีการศึกษาระดับอื่นด้วย คือบิดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 จะมุ่งหวังให้บุตรเรียน ในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 57.6 ในขณะที่บิดาที่ไม่มีการศึกษา, บิดาที่มีการศึกษาประถม ปีที่ 1 - 3 และบิดาที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ต้องการให้บุตรเรียนในระดับนี้ร้อยละ 31.1, ร้อยละ 36.0 และร้อยละ 49.3 ตามลำดับ ส่วนบิดาที่มีการศึกษาระดับประถม ปีที่ 7 ที่มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถร้อยละ 33.5 ในขณะที่บิดาที่ไม่มีการศึกษา บิดาที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 - 3, บิดาที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ต้องการให้บุตร เรียนเท่าที่สามารถร้อยละ 29.1, ร้อยละ 28.0 และร้อยละ 24.6 ตามลำดับ ทั้งนี้ น่า จะเป็นเพราะบิดาที่มีการศึกษาสูงมักจะมีความคิดที่ก้าวหน้า ทันสมัย และเห็นความสำคัญ ของการศึกษา จึงมักจะเปิดโอกาสให้บุตรเลือกศึกษาเล่าเรียนตามใจสมัคร

สำหรับในเขตชนบทจะพบในทำนองเดียวกัน คือ บิดาที่มีการศึกษาสูงจะมุ่งหวัง ให้บุตรเรียนในระดับสูงมากกว่าบิดากลุ่มอื่น ๆ กล่าวคือ บิดาที่มีการศึกษาระดับประถม ปีที่ 7 ขึ้นไป จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 67.9 ในขณะที่บิดาที่ไม่ มี การศึกษา, บิดาที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 และบิดาที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาร้อยละ 15.6, 20.7 และ 30.6 ตามลำดับ

ขณะเดียวกันบิดาที่ไม่มีการศึกษามากนักและมีการศึกษาค่ำกว่าประถมปีที่ 7 จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุดคือ บิดาที่ไม่มีการศึกษาจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.4 บิดาที่มีการศึกษาระดับประถมปีที่ 1 - 3 ร้อยละ 75.5 และบิดาที่มีการศึกษาระดับประถมปีที่ 4 - 6 ร้อยละ 55.2 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจะประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากการทำเกษตรกรรม จำเป็นต้องมีการศึกษาที่สูงพอสมควรด้วย และอีกประการหนึ่งคือข้อจำกัดในด้านการให้บริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนในชนบทอยู่ในวงจำกัด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บิดาในเขตชนบทมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษาเท่านั้น

จะเห็นว่าบิดาที่ไม่มีการศึกษาเลยทั้งเขตเมืองและเขตชนบทต่างมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในอัตราส่วนร้อยละที่ต่ำกว่าบิดาที่มีการศึกษาทุกระดับ และเมื่อบิดาที่มีการศึกษาสูงขึ้นก็มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาในอัตราส่วนร้อยละเพิ่มขึ้นด้วย แสดงให้เห็นว่าความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาของบุตรของบิดาในเขตเมืองและเขตชนบทมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งกับระดับการศึกษาของบิดา

2. การรับสื่อมวลชน

เป็นปัจจัยทางสังคมประการหนึ่งซึ่งน่าจะมีความมุ่งหวังของบิดาในเรื่องการศึกษาของบุตร ทั้งนี้จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ลักษณะแบบแผนการติดต่อสื่อสารของประชากรชนบทเป็นไปในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ คนชนบทมีความเคลื่อนไหว (Mobility) ในการเดินทางไปต่างถิ่นมากกว่าคนในเขตเมือง ในทางตรงข้ามแบบแผนการติดต่อสื่อสารของประชากรในเขตเมืองเป็นไปในรูปแบบของการเปิดรับสื่อมวลชน (Exposure to mass Media) เป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกัน¹ ดังนั้นจึงได้นำสื่อมวลชน อันได้แก่ การ

¹เวทย์ ธิโนไฟจน์ "การศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับสื่อมวลชนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของประชากรในเขตเมืองและชนบท," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2517), หน้า 114.

อ่านหนังสือพิมพ์, การอ่านนิตยสาร, การฟังวิทยุ และการดูโทรทัศน์ มาศึกษาเพื่อดูความ
มุ่งหวังของบิดาในเรื่องการศึกษาของบุตรว่าจะเป็นเช่นไร

ก. ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์

โดยทั่วไปแล้วประชากรในเขตเมืองมีระดับการอ่านออกเขียนได้สูงกว่า
ในเขตชนบท เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษามากกว่า
ในชนบท Mosel กล่าวว่าการรู้หนังสือของประชากรไทยอยู่ในระดับสูงที่สุดใน
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือมีถึงร้อยละ 67 ของประชากรทั้งประเทศและร้อยละ 81
ของประชากรในเขตเมือง¹ แต่ยังมีประชากรส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษาและไม่
สามารถอ่านออกเขียนได้ ทำให้การอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือไม่เป็นที่แพร่หลายในกลุ่ม
คนพวกนี้ แต่สำหรับผู้ที่อ่านออกเขียนได้จะได้รับประโยชน์จากสื่อมวลชนประเภทนี้ทั้งทาง
ด้านความรู้เทคนิควิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ความคิดทางด้านต่าง ๆ ก้าวหน้าขึ้น น่าจะ
เป็นผลทำให้บิดาที่อ่านหนังสือและบิดาที่ไม่เคยอ่านหนังสือที่มีความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษา
ของบุตรแตกต่างกันด้วย

จากการศึกษารั้วนี้พบว่า (จากตารางที่ 14) ในเขตเมืองบิดาส่วนใหญ่จะ
อ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง ในขณะที่บิดาส่วนใหญ่ในเขตชนบทไม่เคยอ่านเลย

เมื่อพิจารณาถึงบิดาที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลยในเขตเมือง พบว่าบิดาจะมี
ความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป คือ ร้อยละ 43.5 รองลงมาจะต้อง

¹Jame N. Mosel, "Communication Patterns and Political
Socialization in Transitional Thailand," in Lucien W. Pye,
Communication and Political Development, (Princeton N.J.:
Princeton University Press, 1967), pp. 194-195.

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์

ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	เท่าที่สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบไม่ตอบ	
เขตเมือง						
อ่านบ่อย ๆ	*ก	54.9	32.1	9.4	2.7	42.2(224)
อ่านนาน ๆ ครั้ง	10.6	35.0	30.9	21.1	*ก	23.2(123)
ไม่เคยอ่าน	10.3	43.5	25.0	18.5	2.7	34.6(184)
รวม	6.4 (34)	46.3 (246)	29.4 (156)	15.3 (81)	2.6 (14)	100.0 (531)
เขตชนบท						
อ่านบ่อย ๆ	21.3	53.2	14.9	10.6	-	13.5(47)
อ่านนาน ๆ ครั้ง	56.3	31.0	7.7	*ก	*ก	40.8(142)
ไม่เคยอ่าน	69.8	18.9	3.8	5.7	*ก	45.7(159)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

*ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

การให้เรียนตามความสามารถของบุตรร้อยละ 25.0 ในขณะที่บิดาในเขตชนบทที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์จะต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 56.3 และต้องการให้บุตรเรียนในชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปเพียงร้อยละ 18.9 ส่วนบิดาที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ แต่นาน ๆ ครั้ง ในเขตเมืองก็มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมากที่สุดเช่นกันคือ ร้อยละ 35.0 และต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถร้อยละ 30.9 ซึ่งบิดาในเขตชนบทจะต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาร้อยละ 56.3 ต้องการให้เรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 31.0 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของความเป็นเมืองและชนบท เช่น อาชีพระดับการศึกษา และความรู้ความก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ ๆ ทำให้บิดาในเขตเมืองและเขตชนบทมีความคิดที่แตกต่างกัน มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ บิดาในเขตเมืองที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ เคยกลับต้องการให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปในอัตราส่วนร้อยละมากกว่าบิดาที่เคยอ่านนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนในเขตเมืองมีหลายประเภทให้เลือกได้ โดยเขาไม่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ก็ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์แทน

ส่วนบิดาที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ เกือบไม่มีความแตกต่างระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท กล่าวคือ บิดาในเขตเมืองจะต้องการให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 54.9 ขณะที่บิดาในเขตชนบทต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้ร้อยละ 53.2 น่าจะเป็นเพราะการอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยทำให้ได้รับความรู้ วิชาการใหม่ ๆ และความคิดขอมก้าวหน้าควย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการอ่านหนังสือพิมพ์จะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของบิดาในเขตชนบทมากกว่าบิดาในเขตเมือง น่าจะเป็นเพราะบิดาในเขตเมืองได้ใช้สื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ แทน และขณะเดียวกัน บิดาที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเขตชนบทจะต้องมีการศึกษาพอสมควรจึงสามารถรับสื่อมวลชนประเภทนี้ได้

ข. การอ่านหนังสือและนิตยสาร

นอกเหนือจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ ยังได้พิจารณาถึงการอ่านหนังสือและนิตยสารของบิดาคายว่าจะมีผลต่อความมุ่งหวังทางการศึกษาของบุตรหรือไม่ จากตารางที่ 15 พบว่าบิดาในเขตเมืองและเขตชนบทที่เคยอ่านหนังสือและนิตยสารต่างก็มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นอัตราส่วนร้อยละ 58.3 และ 49.1 ตามลำดับ สำหรับบิดาที่ไม่เคยอ่านหนังสือและนิตยสารเลยจะมีความมุ่งหวังที่แตกต่างกัน คือ ในเขตเมืองบิดาจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 41.9 ส่วนบิดาในเขตชนบทมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 24.3 แต่ต้องการให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษาร้อยละ 63.2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าบิดาที่เคยอ่านหนังสือและนิตยสารจะมีความมุ่งหวังให้บุตรศึกษาสูงกว่าบิดาที่ไม่เคยอ่านเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะบิดาที่ไม่เคยอ่านเนื่องจากไม่มีความรู้และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งการขาดแคลนสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ในเขตชนบท ทำให้ไม่สามารถรับความรู้ทางอื่น ซึ่งมีผลต่อความคิดและความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรด้วย

ค. การฟังวิทยุ

วิทยุเป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ ในการเผยแพร่ข่าวสารความรู้และกระจายความคิดเห็นไปสู่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของวิทยุทรานซิสเตอร์ แม้ในที่ห่างไกลที่ขาดไฟฟ้าใช้ก็สามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้จากรายการวิทยุที่ส่งออกอากาศ¹ และประชาชนส่วนใหญ่จะมีวิทยุเป็นสมบัติแทบทุกครอบครัวยิ่งแล้วหากจากการศึกษาของเวทย์ ธโนปจัย² จะพบว่าในเขตเมืองมีจำนวนผู้ฟังวิทยุมากกว่าชนบทในทุก

¹ Visid Prachuabmoh, and others., The Rural and Urban Population of Thailand : Comparative Profiles, p. 46.

² เวทย์ ธโนปจัย, "การศึกษาเปรียบเทียบการรับสื่อมวลชนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของประชากรในเขตเมืองและชนบท," หน้า 98.

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามความถี่ในการอ่านหนังสือและนิตยสาร

ความถี่ในการอ่านหนังสือและนิตยสาร	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประณมศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	เท่าที่สามารรถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบไม่ตอบ	
เขตเมือง						
เคยอ่าน	๙๓	58.3	28.2	8.6	๙๓	30.6(163)
ไม่เคยอ่าน	8.4	41.9	30.2	17.0	2.5	67.2(358)
ไม่ทราบไม่ตอบ	0	๙๓	๙๓	50.0	๙๓	2.2(12)
รวม	6.4 (34)	46.5 (248)	29.3 (156)	15.2 (81)	2.6 (14)	100.0 (533)
เขตชนบท						
เคยอ่าน	29.1	49.1	9.1	9.1	๙๓	15.8(55)
ไม่เคยอ่าน	63.2	24.3	6.4	4.6	๙๓	80.5(280)
ไม่ทราบไม่ตอบ	61.5	๙๓	๙๓	0	0	3.7(13)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

๙๓ = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

ระดับการศึกษา ยกเว้นผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือในชนบทกลับมีจำนวนผู้พึงวิทยุมากกว่าในเขตเมืองก็ตาม แต่มีใ้ควาวิทยุเป็นสื่อมวลชนประเภทเดียวที่สามารถเข้าถึงประชากรในเขตชนบทและเขตเมืองได้ดีกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น¹ ซึ่งทำให้ทำนายว่าผู้ที่พึงวิทยุจะมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้พึ่งวิทยุอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในเรื่องความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ซึ่งจากการศึกษาคั้งนี้ (ตารางที่ 16) พบว่า บิดาในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด และมุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่จะสามารถเรียนได้เป็นอันดับรองลงมา ส่วนบิดาในเขตชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุดและมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปเป็นอันดับรองลงมา และบิดาในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าบิดาในเขตชนบท กล่าวคือบิดาที่พึ่งวิทยุบ่อย ๆ ในเขตเมืองจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 50.6, มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถเรียนได้ ร้อยละ 28.5 และมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษาเพียงร้อยละ 5.1 ในขณะที่บิดาที่พึ่งวิทยุบ่อย ๆ ในเขตชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 32.7, มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถเรียนได้ ร้อยละ 8.0 และมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาร้อยละ 52.2

สำหรับบิดาที่ไม่เคยพึ่งวิทยุเลยในเขตเมืองจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 37.0, ระดับเท่าที่สามารถ ร้อยละ 32.1 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 7.4 ส่วนบิดาในเขตชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 22.2, ไม่มีบิดาที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ แต่มีบิดาที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาถึง ร้อยละ 66.7

เมื่อพิจารณาถึงความถี่ของการพึ่งวิทยุ จะพบว่าความมุ่งหวังของบิดาในเรื่อง

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 114.

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามความถี่ในการฟังวิทยุ

ความถี่ในการฟังวิทยุ	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	เท่าที่สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบไม่ตอบ	
<u>เขตเมือง</u>						
ฟังบ่อย ๆ	5.1	50.6	28.5	12.5	3.2	58.8(312)
ฟังนาน ๆ ครั้ง	8.0	43.5	29.0	17.4	*ก	26.0(138)
ไม่เคยฟัง	7.4	37.0	32.1	22.2	*ก	15.2(81)
รวม	6.2 (33)	46.7 (248)	29.2 (155)	15.3 (81)	2.6 (14)	100.0 (531)
<u>เขตชนบท</u>						
ฟังบ่อย ๆ	52.2	32.7	8.0	5.3	*ก	64.9(226)
ฟังนาน ๆ ครั้ง	68.6	19.8	5.8	*ก	*ก	24.7(86)
ไม่เคยฟัง	66.7	22.2	*ก	*ก	*ก	10.3(36)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

*ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

การศึกษาของบุตรจะขึ้นกับความถี่ของการฟังวิทยุ กล่าวคือ บิดาในเขตเมืองที่เคยฟังวิทยุบ่อย ๆ จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าบิดาที่นาน ๆ ฟังครั้ง และบิดาที่ไม่เคยฟัง คือร้อยละ 50.6, 43.5 และ 37.0 ตามลำดับ ส่วนบิดาในเขตชนบทที่ฟังวิทยุบ่อย ๆ จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าบิดาที่นาน ๆ ฟังครั้ง และบิดาที่ไม่เคยฟัง คือร้อยละ 32.7, 19.8 และ 22.2 ตามลำดับ

จากตัวเลขที่ได้นำมาพอสรุปได้ว่าความถี่ในการฟังวิทยุของบิดาจะมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะยิ่งบิดาที่ฟังวิทยุบ่อยครั้งมากเพียงใด ก็จะยิ่งได้รับความรู้มากขึ้น สามารถที่จะนำไปปรับปรุงการทำงานของเขาได้ ทำให้เขาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ซึ่งนอกจากการรับฟังวิทยุแล้วยังมีสื่อมวลชนอีกอย่างหนึ่งคือ โทรทัศน์ ซึ่งสามารถจะให้ความรู้ได้อย่างมาก โดยเฉพาะในเขตเมือง สำหรับในเขตชนบทอาจมีข้อจำกัดบ้างบางประการ เช่น ไม่มีสถานีโทรทัศน์ในเขตใกล้เคียง หรืออาจอยู่ในที่ ๆ ไม่มีไฟฟ้า แต่พอที่จะนำเอาเรื่องนี้มาศึกษาได้ (จากตารางที่ 17) พบว่าบิดาที่เคยดูโทรทัศน์จะมีความมุ่งหวังให้บุตรศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงขึ้นในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าบิดาที่ไม่เคยดูโทรทัศน์ กล่าวคือในเขตเมืองบิดาที่เคยดูโทรทัศน์จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 48.4 ส่วนบิดาที่ไม่เคยดูโทรทัศน์จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับเดียวกันนี้ ร้อยละ 39.3 เช่นเดียวกับในเขตชนบท คือ บิดาที่เคยดูโทรทัศน์จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัศึกษาร้อยละ 43.1, บิดาที่ไม่เคยดูโทรทัศน์เลยจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับนี้เพียงร้อยละ 20.2 เท่านั้น และบิดาที่ไม่ดูโทรทัศน์เลยจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 70.4

จากตัวเลขที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนทุกประเภทได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังของบิดาทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยเฉพาะในเขตชนบท บิดาที่มีการติดต่อกับสื่อมวลชนมาก จะมีความมุ่งหวังสูงกว่าบิดาที่มีการติดต่อกับสื่อมวลชนน้อย

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามความถี่ในการดูโทรทัศน์

ความถี่ในการดูโทรทัศน์	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประณการศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	เท่าที่สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบไม่ตอบ	
<u>เขตเมือง</u>						
เคยดู	5.6	48.4	29.7	13.9	2.4	78.7(411)
ไม่เคยดู	8.4	39.3	29.0	20.6	*ก	20.5(107)
ไม่ทราบไม่ตอบ	*ก	0	0	*ก	0	0.8(4)
รวม	6.3 (33)	46.2 (241)	29.3 (153)	15.7 (82)	2.5 (13)	100.0 (522)
<u>เขตชนบท</u>						
เคยดู	36.9	43.1	13.8	5.4	*ก	37.4(130)
ไม่เคยดู	70.4	20.2	2.3	4.7	2.3	61.2(213)
ไม่ทราบไม่ตอบ	*ก	0	*ก	*ก	0	1.4(5)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

*ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

ทั้งนี้ เพราะนิทานที่มีการติดต่อกับสื่อมวลชนมากจะได้รับความรู้ต่าง ๆ มากมาย ทำให้
ระดับความมุ่งหวังเพิ่มขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย